

รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Inclusive Education Management Guideline for School under Khonkaen Primary Educational Service Area Office 1

วริศรา ญานิววงศ์
Warisara Yaniwong

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Sripatum University KhonKaen
Correspondence Author E-mail: warissaraya07@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรวม 2) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวม และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 163 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบจำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ตามลำดับ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน 4) การประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 17 คน โดยรวมมีระดับคุณภาพมาก

คำสำคัญ: 1. รูปแบบ; 2. การจัดการเรียนรวม; 3. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) Study the current condition, desired conditions and necessary needs regarding the inclusive learning model for educational institutions. 2) Create the model for organizing inclusive learning for educational institutions. And 3) evaluate the format for organizing inclusive education for educational institutions under the jurisdiction of the Khon Kaen primary educational service area office, area 1. Sample groups include: A total of 163 school administrators and teachers were drawn using stratified random sampling. The group of informants includes educational institution administrators and teachers from educational institutions with best practices, 6 people, 7 experts inspecting and confirming the model, and 7 experts evaluating the appropriateness and feasibility of the model. By choosing specifically. Tools used in the research include questionnaires, interviews, and assessments of the appropriateness and feasibility of the model. Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation.

The research found that:

1. Current conditions, desired conditions and necessary needs of inclusive education for model educational institutions under the Khon Kaen primary educational service area office 1. It was found that in the current conditions of inclusive education for educational institutions, the overall level is at a high level. The desirable conditions of organizing inclusive learning for educational institutions overall are at a high level. At the highest level and the necessary needs of organizing inclusive learning in educational institutions, arranged in order of necessary needs from highest to lowest, including the environment, personnel, tools/media Facilities, teaching and students.

2. The model for organizing inclusive learning in educational institutions under the Khonkaen primary educational service area office 1 consists of 4 elements: 1) principles and reasons. 2) objective 3) operational methods and 4) evaluation The results of the assessment of suitability and feasibility are at a high level

3. The results of the evaluation of the suitability and usefulness of the inclusive learning model in educational institutions under the Khonkaen primary educational service area office 1 .by 17 educational institution administrators, with an overall high-quality level.

Keywords: 1. Model; 2. Inclusive Education; 3. Children with Disability

บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวทางและวิธีการจัดการศึกษาในลักษณะของการเรียนรวม โดยจัดให้บุคคลที่มีความบกพร่องเข้าเรียนรวมในห้องเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ (ชำนาญ ศรีวงษ์, 2560) ซึ่งการจัดการศึกษาเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและเด็กปกติได้เรียนรวมกันโดยมีการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพความพิการและความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาเรียนรวมส่งผลดีหลายประการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนที่แตกต่าง เข้าถึงหลักสูตรทั่วไปได้ง่าย มีความก้าวหน้าทางวิชาการทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (สุชาติดา บุษพา, 2557) ปัจจุบันเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มมากขึ้น แต่การจัดการศึกษาเรียนรวมไม่เป็นไปตามนโยบายอาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 196 โรงเรียนและมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนรวมจำนวน 89 โรงเรียน จำนวนนักเรียนเรียนรวม 2,147 คน การจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การขาดงบประมาณสนับสนุนทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ ผู้บริหาร ครู บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566) ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ได้เล็งเห็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจอยากศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
- 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
- 3) ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ โดยการสังเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรวม โดยการสังเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 1.3 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรวม

ขั้นตอนที่ 1.4 การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

2. ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดำเนินการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร และด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การประเมินผล

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และได้ตัวบ่งชี้จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านบุคลากร และ 5) ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	73	44.8
2. ครู	57	35
3. พี่เลี้ยง	33	20.3
รวม	163	100
เพศ		
1. ชาย	77	47.2
2. หญิง	86	52.8
รวม	163	100
ช่วงอายุ		
1. ต่ำกว่า 30 ปี	11	6.7
2. 30-40 ปี	31	19
3. 41-50 ปี	65	39.9
4. 50 ปีขึ้นไป	56	34.4

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	163	100
ระดับการศึกษา		
1. ปริญญาเอก	9	5.5
2. ปริญญาโท	71	43.6
3. ปริญญาตรี	69	42.3
4. ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	8.6
รวม	163	100
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	18	11
2. ระหว่าง 5-10 ปี	48	29.4
3. มากกว่า 10 ปี	97	59.5
รวม	163	100
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตำแหน่งปัจจุบัน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	33	20.2
2. ระหว่าง 5-10 ปี	59	36.2
3. มากกว่า 10 ปี	71	43.6
รวม	163	100

จากตารางที่ 1 พบว่า เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ครูผู้สอนจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และพี่เลี้ยงจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และเพศชาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 65 คนคิดเป็นร้อยละ 39.9 จบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตำแหน่งปัจจุบัน มากกว่า 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด 71 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดรูปแบบการจัดการเรียนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านนักเรียน	3.81	0.95	มาก	4.66	0.61	มากที่สุด
2.ด้านสภาพแวดล้อม	3.88	0.90	มาก	4.76	0.49	มากที่สุด
3.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.80	0.92	มาก	4.68	0.60	มากที่สุด
4.ด้านบุคลากร	3.63	1.10	มาก	4.75	0.53	มากที่สุด
5.ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.55	1.06	มาก	4.70	0.60	มากที่สุด
โดยรวม	3.73	0.98	มาก	4.71	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, S.D.=0.98) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านนักเรียน 3) ด้านการเรียนการสอน 4) ด้านบุคลากร และ 5) ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D.=0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านบุคลากร 5) ด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น

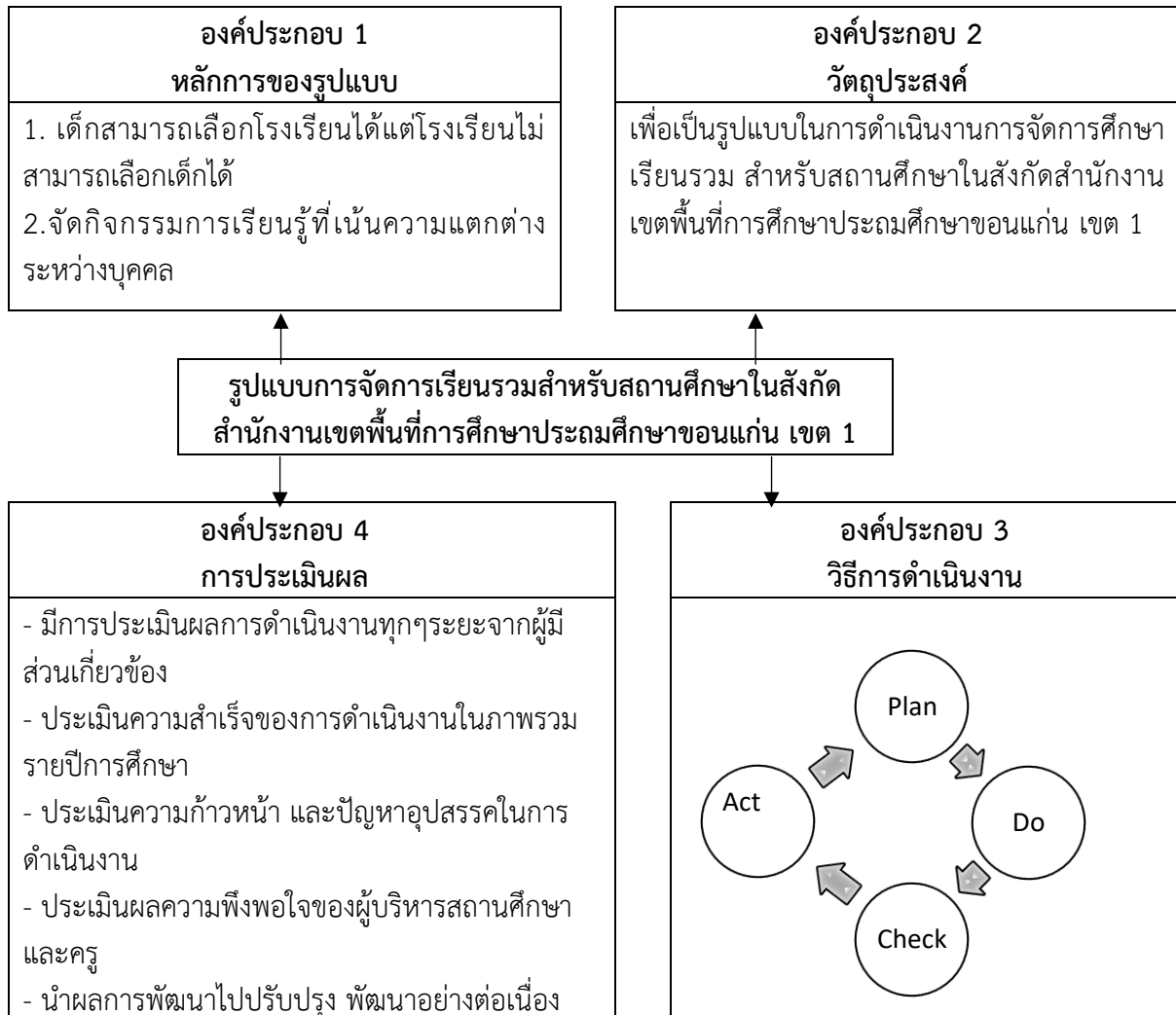
องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดรูปแบบ การจัดการเรียนรวม	I	D	PNI modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านนักเรียน	4.66	3.93	0.185	5
2. ด้านสภาพแวดล้อม	4.76	3.75	0.269	1
3. ด้านการเรียนการสอน	4.68	3.92	0.193	4
4. ด้านบุคลากร	4.75	3.94	0.205	2
5. ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก	4.70	3.93	0.195	3

จากตารางที่ 3 ชี้ว่า ลำดับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ตามลำดับ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรและด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การประเมินผล ประกอบไปด้วย การประเมินการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองโดยแบ่งเป็น 1) ระหว่างการดำเนินงาน คือมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกๆระยะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา มีการประเมินความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 2) สิ้นสุดการดำเนินงาน คือการนำผลการพัฒนาไปปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวน 17 คน พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.53) และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.53)



อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีนโยบายให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และได้เปลี่ยนจากการจัดการเรียนรวมเป็นการจัดการเรียนรวม แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เรียกว่า การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) โดย เบญจา ชลธารันนท์ (2546) ได้นำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมาใช้ และพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท และได้นำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและเด็กปกติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงษ์ พร

มกุล (2558) ได้วิจัยเรื่องสภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศากร จิตวงศ์ (2562) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวมต้องมีความพร้อมในการจัดการเรียนรวมตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

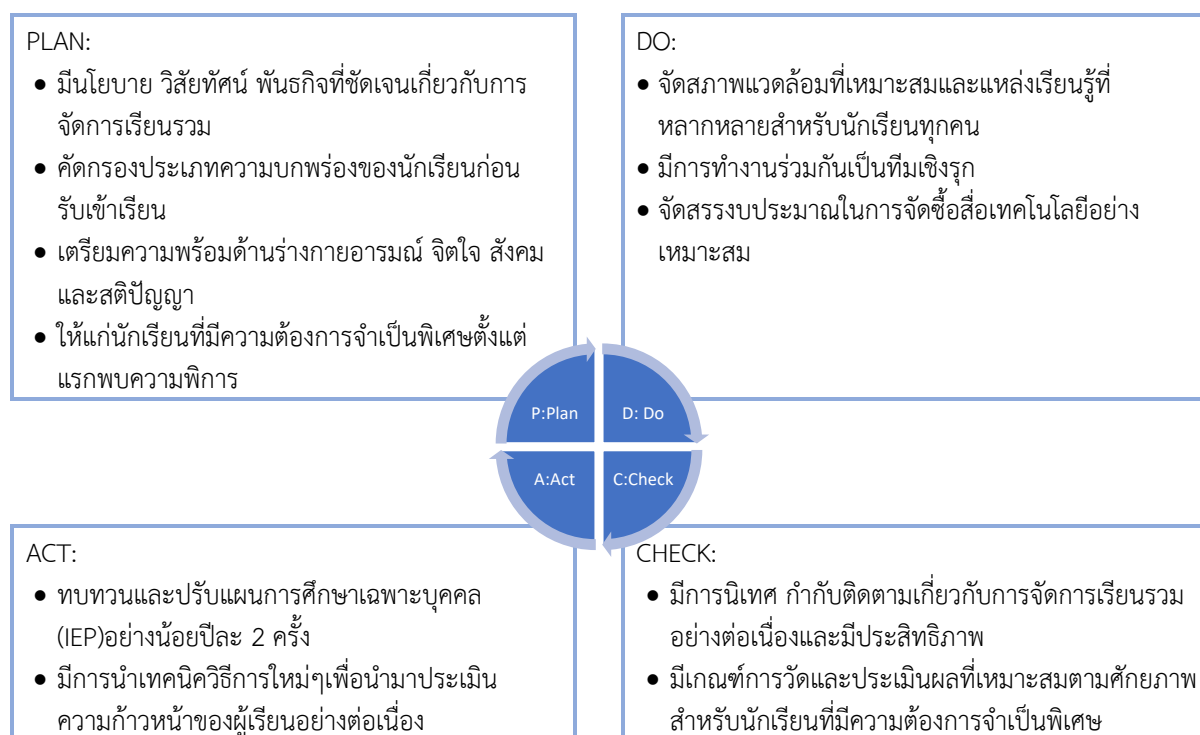
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ($\bar{x} = 4.71$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานการศึกษาพิเศษได้เล็งเห็นความสำคัญจึงมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อขยายโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงสร้างโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้พัฒนาตนเองร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี เหมียโก และ ธรินธร นามวรรณ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเรียนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$)

3. ลำดับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาทุกโรงเรียนเริ่มมีบทบาทต่อการจัดการเรียนรวมมากขึ้น ทำให้การจัดการเรียนรวมในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมบุญ แยมนาม (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่าความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านเครื่องมือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านนักเรียน

4. รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบไปด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรและด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การประเมินผล ประกอบไปด้วย การประเมินการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองโดยแบ่งเป็น 1) ระหว่างการดำเนินงาน คือมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกๆระยะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา มีการประเมินความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 2) สิ้นสุดการดำเนินงาน คือการนำผลการพัฒนาไปปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศากร จิตวงศ์ (2562) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวทางการดำเนินงาน 4) กลไกการพัฒนา และ 5) การประเมินผล

5. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรวมได้รับการออกแบบและปรับให้เข้ากับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล ไวแสน และคณะ (2566) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 การบริหารการจัดการเรียนรวม ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA

PLAN: การวางแผน มีการส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมให้มีระบบชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

DO: การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำงานร่วมกันเป็นทีมเชิงรุกจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

CHECK: การติดตามและตรวจสอบ มีการติดตามและตรวจสอบผลการจัดการเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ตรงประเด็นและสามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุด

ACT: การปรับปรุงพัฒนา มีการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง บุคลากรทางการศึกษาพิเศษศึกษาหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

สรุป

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ 0.209 ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ตามลำดับ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบไปด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากรและด้านเครื่องมือ/สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การประเมินผล

2.2 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.53)

3.2 ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน พบว่าโดยรวมมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D.= 0.53)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมที่ชัดเจนเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 จากลำดับความต้องการจำเป็น ด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่ 1 คือด้านสภาพแวดล้อม ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ระดับปฐมวัย ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางในการจัดการเรียนรวม

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการรูปแบบการจัดการเรียนรวมอย่างเป็นระบบเพื่อให้การจัดการเรียนรวมเป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีปัจจัยหลากหลายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรวมรวม

เอกสารอ้างอิง

- ชมบุญ แยมนาม. (2560). การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนการจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3149>
- ชัชวาล ไวแสน, ไชยา ภาวะบุตร, และวิจิตร วังค้อนุสิทธิ์. (2566). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(45), 91-99.
- ชำนาญ ศรีวงศ์. (2560). รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- ธีระพงษ์ พรหมกุล. (2558). สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา].
- นิศากร จิตวงศ์. (2562). พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1316>
- เบญจา ชลธารนันท. (2546). การศึกษาแบบเรียนรวม เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ภาวิณี เทมียโก และธรินธร นามวรรณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 7(8), 218-229. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/246260>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- สุชาดา บุบผา. (2557). ตำราการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education). คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.